

"El teatre és tot mentida"

'Arsènic i puntes de coixí' ha estat l'estrena d'Anna Lizaran com a directora teatral dins la casa que la va veure néixer i créixer com a actriu, el Lliure. Encara no ha decidit què farà després i diu que s'ho vol prendre amb calma. Esperarem.

Arsènic i puntes de coixí *funciona, veritat?*

—Tenim el cartell penjat des de l'estrena i encara l'hi tindrem temps.

—Està contenta?

—Estic contenta perquè quan fas teatre, a banda fer el que vols i el que t'agrada, si el públic respon i s'ho passa bé, és fantàstic. Quan la crítica és meravellosa, però la gent no ve, és fatal. Ara mateix no queden entrades per a aquesta setmana i per a la setmana que ve, molt poques. És veritat que el Lliure és un teatre petit, però vaja, la mitjana s'ha de mantenir.

—Aquest cop teniu públic i crítica a favor.

—La crítica, a mitges. No es pot dir que hagi estat dolenta, perquè n'han valorat algunes coses, però n'han desvalorat unes altres. Alguns crítics han considerat que l'obra és menor, com si no fos una obra "prou" del Lliure. Jo respecto moltíssim aquesta opinió, però no és veritat. El Lliure pot fer el que sigui, sempre que hi hagi una qualitat. *Arsènic i puntes de coixí* és una obra en què no hi ha un gran discurs metafísic, però en canvi sí que hi ha una estructura teatral molt rica i un potencial que fa que l'actor i el públic s'ho passin bé. Ara mateix, en el moment que vi-

vim, amb tot embolicat i tothom tan desencisat, un moment d'evasió trobo que també va bé. Per una altra banda, *Arsènic i puntes de coixí* parla molt de teatre i dels crítics. Tot plegat és una mena de celebració de la cinquantesena producció del Lliure. És com una festa. Jo he intentat de muntar l'obra molt senzilla, molt *naïve*, molt desmaniyotada segons com... Hi ha gent que ho ha sabut veure i n'hi ha que no. Ho han volgut comparar amb la pel·lícula o amb unes altres coses. No hem d'oblidar que si la pel·lícula no s'hagués fet, l'obra de teatre hi seria igual. Ficar-se amb això, què vols que et digui. Aquí fem teatre, no tenim res a veure amb el cinema.

—Li feia por de dirigir abans de saber tots aquests resultats? Com estava el dia de l'estrena?

—Quan estrenes, ja se sap. Jo he fet sobretot d'actriu, i la por el dia de l'estrena sempre hi és. Però és una por sobretot teva. A *Arsènic i puntes de coixí*, el dia de l'estrena, em vaig adonar que no podia fer sinó estar-me darrere una porta pendent dels actors, de com responia el públic. No podia sortir ni fer res. Això em va fer estar molt nerviosa, com mai. És una sensació molt especial.

—La tensió encara dura?

—Van ser, sobretot, durant les tres representacions prèvies i l'estrena. En les prèvies, que es fan amb públic, jo ja vaig poder veure per on anirien els trets. Després d'assajar durant temps una comèdia arriba un punt que els qui l'hem vista tants cops, ja no riem de res. Després de veure que la cosa, amb gent, funcionava, em vaig tranquil·litzar una mica. Estic cada vegada més convençuda del que he fet. Després d'estrenar he vingut a veure l'obra unes quantes vegades, he pres algunes notes, he vist que ells estan molt bé i em penso que sí, que s'hagués pogut fer d'una altra manera, però és el que hi ha.

—S'ha plantejat de tornar a dirigir?

—Em sembla que sí, que hi tornaré. No sé ni quan, ni com, ni què, ni si..., ni no. És obert. Jo he arribat a la direcció perquè abans he estat actriu. No vaig començar en teatre pensant que volia dirigir. Vaig començar fent d'actriu. Un dia vaig veure que em venia de gust. A més, he tingut la sort que ho he pogut fer. El Lliure m'ha fet confiança.

—Si no li'n fan, a vostè...

—Com que no sóc directora nata, el que jo volia aportar era una manera de fer, més que un punt de vista molt concret, molt de director. M'he divertit moltíssim, perquè ha estat com si fes tots els papers. M'ho he passat molt bé.

—Haver estat actriu fa que sigui una directora diferent?

—Sí, i d'entrada els actors m'imposaven molt. Dotze personatges. Haver estat actriu també m'influïa a l'hora de tractar-los. Volia que fos especial, que se sentissin molt bé... També m'he enfadat, és clar, però vaig afrontar la direcció amb timidesa i amb un respecte molt gran. Jo mateixa m'anava provant. Si ara dirigís una altra cosa, ho faria diferent. En vas aprenent a mesura que en vas fent, la vida és així —la vida, els oficis, les responsabilitats... No em vull atabalar gaire, sobre si vull tornar a dirigir o no. Suposo que en tornaré a tenir ganes. Però tampoc no vull deixar la parcel·la d'actriu.

—Els fans no li ho perdonarien...

—Estic en una edat que ho puc fer, això d'anar canviant d'una parcel·la a una altra. Sortosament o desgraciadament, tinc una edat en què no hi ha tants papers per a mi. No sóc ni prou gran per a fer de germanes Brewster ni prou jove per a fer unes altres coses. Sí que n'hi ha, de papers, per a dones madures. Però hi ha moments que no tens tantes ofertes. Potser per això vaig decidir-me a dirigir després de disset anys de treballar sense parar, una cosa que jo considero que és un privilegi. I arriba un moment que tens ganes de parar i dir-te, "a veure, a veure..."

—Com ho porta això de la fama?

—Jo no en tinc, de fama. A mi no em coneix la gent, pel carrer. A vegades, i molt de tant en tant, algú..., però no, en general, mai.

—Va d'incògnit?

—No, és que no cal. Mira, alguna vegada anant pel carrer amb la meva germana, la Lola, em demanaven un autògraf. Des que ella ha sortit al *Poble Nou*, cada vegada que anem pel carrer no és que li demanin autògrafs, la gent t'obre pas. Jo, aquesta popularitat, no crec que la tingui mai, encara que faci cinema. Potser ara després d'*El Perquè de tot plegat*, és la vegada que més m'han parat, en alguna botiga, etc. Però pel carrer pot anar ben tranquil·la, amb xandall i despentinada, que no passa res; no quedo malament perquè ningú no em veu.

—Aquesta mena d'anonimat la fa sentir més còmoda? Li agrada més que la popularitat aclaparadora?

—M'és igual. T'he de dir, de totes maneres, que quan et reconeixen pel carrer i et diuen coses, a mi m'agrada. L'actor és un ésser a qui agrada l'adulació. No li fa cap fàstic que l'aplaudeixin i el facin sortir a saludar cinquanta mil cops, al contrari. Això no vol dir que jo no sigui tímida a l'hora d'afrontar-ho. Una vegada, quan feia *Una jornada particular* al Condal, amb el Flotats, sortint de l'obra vaig anar a un restaurant a sopar. Es veu que hi havia un grup dels qui sopaven allí que havien vist l'obra i quan vaig entrar es van aixecar de la taula i em van aplaudir. Saps allò que a vegades passa a les pel·lícules? Per això me'n recordo tant, perquè no m'ha passat mai més. Doncs, mira, vaig sopar de gust, aquell dia. Després de l'escena ja m'atabalava una mica, perquè els d'aquella taula m'anaven mirant de reüll, pendents del que jo feia, i allò em posava una mica nerviosa. Si algú et mira no saps com posar-te l'escarola a la boca, per por que et taquis... La fama no és cap mena de lluita per a mi, en tinc tan poca! A més, saps què passa? Els actors de teatre canviem molt, dalt i baix de l'escenari. Fem una transformació física important. Jo m'he trobat alguna vegada d'entrar a una botiga i fins que no he obert la boca i m'han sentit la veu, no m'han conegut. Jo tinc un físic més aviat mediocre; a l'escenari, en canvi, surts maquillada i amb tot l'embolic, amb talons... Espectacular.

—Com a La Bella Helena.

—Exacte. D'aquesta obra, en tinc una anècdota. Jo baixava les escales del Lliure, amb texans, amb vambes i els cabells curts, i de sobte un grup de gent em demana: "On és la Bella Helena, on és la Bella Helena?" I jo els dic "Sóc jo, la Bella Helena". I és clar, ells es van desinflar. "Noooo!" I jo: "Ho lamento".

—De cinema, voldria fer-ne més?

—En cinema, el meu sempre han estat in-

"Jo no en tinc, de fama. A mi no em coneix la gent, pel carrer. A vegades, i molt de tant en tant, algú..., però no, en general, mai."

tervencions curtes. Encara ara. Fa dos dies em van trucar per a una intervenció curta en una pel·lícula. Curta, i si m'agrada jo no diré mai que no. Un paper llarg ja seria una altra cosa. Jo no el buscaré, perxò. A la meua edat i si algú em vol per a alguna pel·lícula, ja em vindrà a buscar. He estat esperant molt de temps i no han vingut. Però el cinema m'agrada, però m'agrada perquè no tinc res demostrat; és com una assignatura pendent. Potser no serveixo per a fer cinema.

—*El seu monòleg d'El Perquè de tot plegat em sembla que ho desmenteix.*

—Sí, però era una cosa molt especial. El cinema continua essent l'assignatura pendent.

—*Només ha sortit del Lliure per fer Una jornada particular, amb el Flotats, i una obra que va fer a Madrid, El cántaro roto. Aquestes dues escapades van ser per a airejar-se?*

—Jo trobo que facis el que facis, va bé sortir del lloc on sempre has estat. És sa.

—*És necessari?*

—No, no s'ha de fer necessàriament, però si et surt, està molt bé d'aprofitar-ho. Jo sempre dic que no he buscat mai res, tot m'ha vingut força rodat. Anar a uns altres llocs i treballar amb una altra gent va bé perquè t'oxigenes. Però jo, de fet, vaig començar gran a fer teatre, tot i que era jove, però no joveníssima.

—...

—Sí, al Lliure jo ja tenia anys... No et diré quants, però ja en tenia. Llavors no pots perdre gaire el temps, no pots badar. I les coses s'han d'anar agafant al vol. Quan pares, has de tenir molt clar perquè pares, i com t'hi tornaràs a enganxar, perquè aquesta feina és molt dura. És dura com totes, no és que ara vulgui fer la màrtir. Però fer d'actriu vol dir fer anar molt el físic. Un actor és una persona molt...

—*Vulnerable?*

—Exacte. Qualsevol cosa t'afecta. Les crítiques, si són dolentes, et fan mal, perquè és la teva persona, els teus sentiments que ataquen.

—*Dalt l'escenari com es troba millor, fent riure o fent plorar?*

—Em sento bé amb tot. Però l'avantatge que tenen les comèdies, tot i que són molt difícils, és que el cos t'ho agraeix més. Més que si t'has de turmentar per fer una tragèdia, per exemple. No m'inclino per l'una o per l'altra. Quan vaig fer *La bona persona de Sezuan*, en què interpretava dos personatges, era molt gratificant perquè el personatge femení, ella, era tristeta i ell, en canvi, feia riure. Fer-los tots dos era una sensació perfecta.

—*Dos en un o tot en un...*

—Sí, sí. Però, a mi, m'agrada fer teatre en general. El teatre tot és un joc, tot és mentida.

Xènia Bussè